

بسمه تعالی

دستورالعمل

برنامه / پروژه بهبود تغذیه جامعه در پردیس های دانشگاه فرسنگیان

بیماری مشترک دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی و دانشگاه فرسنگیان

فروردین ماه ۱۳۹۸

مقدمه:

این برنامه در راستای تحقق هدف و به استناد اصل ۲ بند ۱۲ و اصول ۲۹ و ۴۳ قانون اساسی و بیانات مقام معظم رهبری در خصوص بهداشت و سلامت و سند تحول بند ۱۰ فصل ۲، بند ۱ فصل ۷، راهکار ۴-۱۱ از سند تحول، همچنین اهداف عملیاتی ۵-۲ و ۸-۲ سند راهبردی دانشگاه و در راستای ارتقای سطح بهداشت، ایمنی و سلامت دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان و معلمان آینده کشور و نیز ارتقا سطح سواد تغذیه‌ای، شناسایی مشکلات تغذیه‌ای و همیاری در جهت مرتفع نمودن آن‌ها و تربیت نیروهای معلم با حداکثر میزان سلامت جسم و روان، موضوع همکاری‌های اجرایی، فرهنگی، علمی، پژوهشی، آموزشی در جهت بهبود امنیت غذا و تغذیه دانشجومعلمان دانشگاه فرهنگیان از طریق افزایش سواد و فرهنگ تغذیه‌ای با استفاده از تمهیداتی از قبیل اطلاع‌رسانی، فرهنگ‌سازی و آموزش تغذیه، مشارکت در تدوین سیاست‌های نوین در عرصه غذا و تغذیه، تدوین و پیشنهاد لوایح و آئین‌نامه‌های مرتبط با تغذیه جامعه، طراحی مداخلات تغذیه‌ای به‌منظور اقدامات پیشگیرانه و درمانی در جهت بهبود تغذیه جامعه دانشگاه فرهنگیان در قالب ارزش‌های اسلامی و انسانی و قوانین جاری جمهوری اسلامی ایران، در دانشگاه فرهنگیان تنظیم شده است.

بیان مسئله: ضرورت اجرای برنامه:

افزایش شیوع بیماری‌های غیر واگیر در مناطق شهری و روستایی کشور به دلایل مختلف بویژه بعثت رفتارهای نادرست تغذیه‌ای از جمله مصرف زیاد مواد قندی، نمک و چربی، غذاهای چرب و سرخ‌شده، مصرف بی‌رویه غذای فوری، مصرف کم سبزی و میوه و دریافت ناکافی لبنیات و فیبر غذایی و همچنین دستیابی به هدف بهبود تغذیه و امنیت غذایی و ترویج کشاورزی پایدار مستلزم آن است که برنامه بهبود تغذیه باهدف اصلاح الگوی غذایی خانوارهای کشور اجرا شود. با توجه به اینکه در این تفاهم‌نامه گروه هدف دانشجویان و کارکنان دانشگاه فرهنگیان می‌باشند، اصلاح الگوی غذایی گروه هدف در درجه اول اهمیت قرار دارد.

جامعه هدف:

- دانشجویان، کارکنان، مدیران و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه فرهنگیان

اهداف کلی:

۱. تحقق هدف شماره ۲ از اهداف هفده‌گانه توسعه پایدار: «پایان دادن به گرسنگی، دستیابی به امنیت غذایی و تغذیه بهتر و ترویج کشاورزی پایدار»
۲. ترویج فرهنگ تغذیه سالم در بین دانشجویان دانشگاه
۳. ارائه مشاوره‌های لازم در جهت ترویج الگوی غذایی سالم، بهبود وضعیت تغذیه جامعه دانشگاهیان
۴. همکاری در ارائه خدمات مشاوره تغذیه و رژیم‌درمانی به دانشجو معلمان و کارکنان دانشگاه فرهنگیان
۵. همکاری در برنامه‌ریزی غذایی دانشجو معلمان پردیس‌ها و واحدهای آموزشی با توجه به شرایط اقلیمی و فرهنگی و بومی
۶. کاهش دورریز مواد غذایی
۷. برنامه‌ریزی، اجرا، پایش و ارزشیابی مداخلات موردنیاز برای پیشگیری از رفتارهای تغذیه‌ای پرخطر در میان دانشجو معلمان
۸. پشتیبانی از تولید و انتشار منابع و محتوای آموزشی در زمینه آگاه‌سازی دانشجومعلمان از مقوله مطالب مرتبط با تغذیه و بهداشت مواد غذایی و شیوه‌های گوناگون آموزش آن
۹. همکاری در برنامه‌ریزی و اجرای پروژه‌های پژوهشی در زمینه ارتقا سلامت دانشجویان در مسائل مربوط به تغذیه و امنیت غذایی
۱۰. برنامه‌ریزی، اجرا، پایش و ارزشیابی مداخلات موردنیاز برای بهبود تغذیه و امنیت غذایی دانشجویان با هدف اصلاح الگوی مصرف غذایی و تسهیل دسترسی به وعده‌های غذایی سالم
۱۱. تبادل اطلاعات و تجارب موجود در زمینه سلامت و تغذیه دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت آموزش و پرورش
۱۲. برنامه‌ریزی، اجرا، پایش و ارزشیابی مداخلات موردنیاز برای تحقق آموزش سلامت و تغذیه در برنامه درسی رسمی و غیررسمی مصوب دانشگاه و همچنین برنامه‌های غیردرسی به‌منظور توانمندسازی دانشجو معلمان در امر خود مراقبتی
۱۳. همکاری در برگزاری مناسبت‌ها و جشنواره‌های مربوط به تغذیه
۱۴. برگزاری دوره‌های آموزشی مدون و یکپارچه در زمینه تغذیه و امنیت غذایی ویژه دانشجومعلمان و کارکنان دانشگاه فرهنگیان و پرسنل سلف‌سرویس
۱۵. همکاری و کمک در زمینه تأمین مکمل‌های موردنیاز برای جامعه دانشجو معلم
۱۶. همکاری در زمینه انجام بازدیدهای دوره‌ای از سلف‌سرویس، بوفه و آشپزخانه پردیس‌ها و واحدهای آموزشی دانشگاه فرهنگیان سراسر کشور حسب درخواست آن دانشگاه و ارائه گزارش به آن‌ها

۱۷. همکاری در جهت طرح های آموزشی و پژوهشی در حوزه تغذیه و سلامت دانشجو معلمان
۱۸. بسیج و ساماندهی دانشجو معلمان علاقه مند به منظور مشارکت در طرح های ملی ارتقا امنیت غذایی و تغذیه
۱۹. حمایت از فرآیندهای آموزشی و ارتقای سلامت در دانشگاه
۲۰. برنامه ریزی و بستر سازی جهت ارتقا سطح تغذیه دانشجو معلمان و امنیت غذایی در پردیس ها و واحدهای آموزشی دانشگاه در سراسر کشور
۲۱. تسهیل دسترسی دانشجویان به وعده های غذایی سالم با نظارت بر سلف سرویس ها، بوفه ها و استاندارد سازی و تسهیل مشاوره تغذیه ای
۲۲. همکاری در جهت در اختیار گذاشتن گزارش تجزیه و تحلیل داده های سامانه کارنامه سلامت بر حسب درخواست آن وزارت
۲۳. تهیه امکانات جهت اجرای جلسات ستادی با حضور طرفین
۲۴. تهیه امکانات و مقدمات برای بازدید های دوره ای توسط کارشناسان دو حوزه از جامعه هدف
۲۵. تعهد به اجرای نظرات کارشناس و رفع نواقص و اشکالات احتمالی مطرح شده توسط بازرسان در سطح صف و ستاد
۲۶. همکاری در جهت برگزاری همایش ها، کنگره ها، دوره های بازآموزی و دانش افزایی در سطوح مختلف منطقه ای و ملی
۲۷. تألیف و تدوین جزوه ها، کتاب ها و نشریاتی که به توسعه سواد سلامت و خدمات وابسته و استاندارد سازی این خدمات منجر می شود.
۲۸. تبادل اطلاعات مشترک بین سازمانی بر حسب مورد

فعالیت ها:

- کمیته ای متشکل از ۴ نفر (۲ نفر از طرف اول و ۲ نفر از طرف دوم) از نمایندگان تام الاختیار هر دو سازمان با عنوان کمیته مشترک هماهنگی تشکیل می شود که در خصوص اجرایی نمودن هر یک از مفاد تفاهم نامه تصمیم گیری خواهند نمود.
- جلسات رسمی با حضور کارشناسان دو طرف در موضوعات تخصصی مورد نظر طرفین برگزار می شود.

- کمیته مشترک هماهنگی موظف است ظرف یک ماه از تاریخ امضای تفاهم نامه نسبت به اجرایی نمودن تفاهم نامه و تنظیم قراردادهای موردنظر و انجام سایر امور مربوطه اقدام نماید و گزارش آن را به دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و معاونت دانشجویی دانشگاه فرهنگیان ارائه نماید.
- این کمیته موظف است هر شش ماه یکبار گزارشی از مصوبات و اجرا مفاد تفاهم نامه را به منظور بررسی، ارزیابی و تأیید به طرفین تفاهم نامه ارائه نماید.

محل تأمین اعتبار:

- تأمین اعتبار از محل طرح ها و برنامه های وزارت بهداشت و دانشگاه فرهنگیان به طور مشترک تأمین خواهد شد.

مراحل اجرایی:

- ۱- تشکیل کارگروه ستادی متشکل از مدیرکل و کارشناسان دانشگاه فرهنگیان و مدیرکل و کارشناسان دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وظایف این کارگروه عبارتند از:

- سیاست گذاری و برنامه ریزی
- تدوین دستورالعمل اجرایی
- طراحی برنامه های آموزشی
- تهیه و تدوین بسته های آموزشی
- برگزاری کارگاه های آموزشی در سطح ملی
- نظارت و ارزیابی
- مستندسازی فعالیت ها

۲- تشکیل کارگروه استانی متشکل از معاون دانشجویی دانشگاه فرهنگیان، مدیر امور دانشجویان،

کارشناس مسئول دانشجویان، نماینده فرهنگی، معاون بهداشت و مدیر گروه بهبود تغذیه جامعه معاونت بهداشتی دانشگاه (حسب مورد و تشخیص و تائید کمیته دعوت از بخش های تأثیرگذار در جلسات بلامانع است)

وظایف این کارگروه عبارتند از:

- برگزاری جلسات هماهنگی استانی
- برنامه ریزی اجرای برنامه در استان
- برگزاری کارگاه (توجیهی- آموزشی) استانی برای کارشناسان امور دانشجویی (پردیس های دانشگاهی) و کارشناسان تغذیه دانشگاه های علوم پزشکی در سطح شهرستان
- برگزاری کارگاه آموزشی تغذیه (TOT) برای کارشناسان ذیربط دو سازمان (کارشناسان امور دانشجویی و کارشناسان تغذیه دانشگاه ها) - تکمیل فرم شماره ۱ به پیوست
- برنامه ریزی آموزش و ایجاد محیط دوستدار سبک زندگی سالم برای دانشجویان توسط کارشناسان (درمجموع در هر استان به ازای هر دانشگاه یک محیط (بوفه یا سلف سرویس))
- مستندسازی فعالیت ها و ارسال گزارش به ستاد توسط کارشناسان ذیربط دو سازمان (کارشناسان امور دانشجویی و کارشناسان تغذیه دانشگاه ها)

۳- تشکیل کارگروه شهرستان متشکل از مدیر پردیس دانشگاهی شهرستان، رئیس اداره تغذیه دانشگاه،

رئیس مراکز واحد دانشگاهی، کارشناس امور فعالیت های فرهنگی دانشجویان، رئیس شبکه یا رئیس مرکز بهداشت شهرستان، کارشناس مسئول تغذیه ستاد شهرستان و ...

وظایف این کارگروه عبارت است از:

- برگزاری جلسات کارگروه

- اجرای برنامه آموزش تغذیه برای دانشجویان توسط کارشناسان (هر سال **۲۵ درصد** (که در طول ۴

سال تحصیلی تمامی دانشجویان آموزش ببینند) دانشجویان آموزش ببینند) و ثبت گزارش در قالب

فرم شماره ۲ و ۳ که پیوست می باشد.

- آموزش و ایجاد محیط دوستدار سبک زندگی سالم برای دانشجومعلمان توسط کارشناسان / رابطین

بهداشت (درمجموع در هر استان به ازای هر دانشگاه یک محیط (بوفه یا سلف سرویس) و ثبت

گزارش در قالب فرم شماره ۳ (به پیوست می باشد).

- مستندسازی فعالیت ها (تهیه فیلم و عکس) و ارسال گزارش به استان در فواصل زمانی معین

توضیحات:

- همکاری و حضور فعال کارشناسان پردیس های دانشگاهی و کارشناسان تغذیه دانشگاه علوم پزشکی ضروری است.

- شرایط اعطای گواهی مربی گری به رابطین بهداشت، منوط به برگزاری کلاس آموزشی توسط ایشان در جامعه دانشگاهی برای حداقل ۱۵ نفر از گروه هدف تحت پوشش می باشد. در گزارش کلاس حتماً به کد ملی افراد آموزش دیده اشاره شود (در قالب فرم تکمیل شود) گواهی نامه ها به صورت استاندارد و با دو امضا در مرکز شهرستان صادر می شود.

- وسایل کمک آموزشی توسط دانشگاه علوم پزشکی تهیه و در اختیار آموزش گران (کارشناسان) قرار گیرد (لیست وسایل مورد اشاره توسط مرکز اعلام خواهد شد).

- معرفی مدرس دوره های (TOT) بهبود تغذیه توسط دانشگاه علوم پزشکی انجام می شود.

- معرفی مدرس دوره های (TOT) ایجاد سبک زندگی سالم توسط دانشگاه های علوم پزشکی انجام می شود.

- معرفی کارشناسان و اطلاع رسانی برای شرکت در دوره های (TOT) توسط مدیریت استانی پردیس های دانشگاهی انجام می شود.

- معرفی رابطین بهداشت و اطلاع رسانی جهت شرکت در دوره های (TOT) توسط واحد بهبود تغذیه جامعه در معاونت بهداشتی دانشگاه های علوم پزشکی استان انجام می شود.
- پذیرایی کارگاه های آموزشی که در محل ساختمان های دانشگاه های علوم پزشکی برگزار می گردد، به عهده دانشگاه علوم پزشکی است.
- تأکید به مستندسازی توسط دانشگاه علوم پزشکی استان و مدیریت پردیس های استانی اعم از فیلم، عکس، صورت جلسات و گزارش آموزش های انجام شده تا سطح دوره های (TOT)
- مکان برگزاری کارگاه های آموزشی با توافق طرفین انتخاب می شود.
- نظارت و ارزشیابی بر اجرای فعالیت ها به صورت تیمی و توسط کارشناسان ستاد استان و شهرستان انجام می شود.

برنامه اجرایی بهبود تغذیه دانشجویان:

بند	عنوان فعالیت	مسئول اجرا	تاریخ اجرا
۱	تدوین دستورالعمل اجرایی برنامه و ابلاغ به استان ها	دانشگاه فرهنگیان و دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت	
۲	تهیه و تدوین بسته آموزشی	دانشگاه فرهنگیان و دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت	
۳	برگزاری کارگاه آموزشی توجیهی برای کارشناس مسئول استان ها	دانشگاه فرهنگیان و دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت	
۴	شناسایی و انتخاب و معرفی مدرسین استانی برای دوره های آموزشی آشنایی با اصول تغذیه و اعطای گواهی پایان دوره	دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت	
۵	<u>شناسایی و انتخاب و معرفی مدرسین استانی برای مدیریت دوره های آموزشی و اعطای گواهی پایان دوره</u>	دانشگاه فرهنگیان	
۶	ظرفیت سازی جهت ایجاد محیط دوستدار سبک زندگی سالم	دانشگاه فرهنگیان	
۷	نظارت و ارزیابی دوره های آموزشی برگزار شده	دانشگاه فرهنگیان و دفتر بهبود تغذیه جامعه	

	وزارت بهداشت		
۸	تهیه گزارشات دوره‌ای	دانشگاه فرهنگیان و دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت	
۹	مستندسازی اجرای برنامه	پردیس‌های دانشگاهی و دانشگاه‌های علوم پزشکی استان‌ها و دانشگاه فرهنگیان و دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت	

چارت اجرایی

برگزاری جلسه کارگروه ستادی (تصمیم‌گیری) بین
دانشگاه فرهنگیان نمایندگان دفتر بهبود تغذیه جامعه
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (طراحی
دستورالعمل اجرایی، برنامه آموزشی و پکیج آموزشی و ...)

برگزاری کارگاه (توجیهی - آموزشی) ملی با حضور مدیران و کارشناسان پردیس‌های استانی دانشگاه فرهنگیان و
مدیر گروه‌های بهبود تغذیه جامعه معاونت‌های بهداشتی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور

برگزاری جلسه هماهنگی استانی (توجیهی) بین نمایندگان پردیس‌های استانی با نمایندگان دانشگاه علوم پزشکی (برنامه‌ریزی عملیاتی
آموزش - تعیین مدرس از سوی دانشگاه علوم پزشکی و ...)

برگزاری کارگاه (توجیهی - آموزشی) استانی، کارشناسان تغذیه در پردیس‌های استانی و
کارشناسان تغذیه استان، شهرستان و مراکز جامع سلامت دانشگاه‌های علوم پزشکی

برگزاری کارگاه (توجیهی - آموزشی) شهرستانی، کارشناسان تغذیه پردیس‌ها در سطح
شهرستان و مراکز سلامت جامعه در سطح شهرستان دانشگاه‌های علوم پزشکی

آموزش TOT کارشناسان و رابطین بهداشت (دو مورد با موضوعات: بهبود تغذیه)

آموزش تغذیه سالم - مصرف محصول سالم - ایجاد محیط دوستدار سبک زندگی سالم
توسط کارشناسان و رابطین بهداشت و ثبت اقدامات انجام‌شده در قالب فرم‌های گزارش
دوره آموزشی

ارسال گزارش اقدامات انجام شده و آمار نهایی (در قالب اکسل) توسط مدیریت پردیس استان و دانشگاه های علوم پزشکی

برنامه بهبود تغذیه تفاهم نامه همکاری با وزارت بهداشت در سال ۱۳۹۷									
ردیف	نام استان	بهبود تغذیه							کل هزینه ها
		آموزش (TOT) بهبود تغذیه			فراگیران دانشگاهی				
		تعداد	روز	هزینه	هزینه کل	تعداد	هزینه	هزینه کل	
1	آذربایجان شرقی								
2	آذربایجان غربی								
3	اردبیل								
4	اصفهان								
5	البرز								
6	ایلام								
7	بوشهر								
8	تهران								
9	جیرفت و کهنوج								
10	چهارمحال و								
11	خراسان جنوبی								
12	خراسان رضوی								
13	خراسان شمالی								
14	خوزستان								
15	زنجان								
16	سمنان								
17	سیستان و								
18	فارس								
19	قزوین								
20	قم								
21	کردستان								
22	کرمان								
23	کرمانشاه								
24	کهگیلویه و بویر								
25	گلستان								
26	گیلان								
27	لرستان								
28	مازندران								
29	مرکزی								

									هرمزگان	30
									همدان	31
									یزد	32
									جمع	

برنامه بهبود تغذیه تفاهم‌نامه همکاری با وزارت بهداشت در سال ۱۳۹۸										
ردیف	نام استان	ایجاد محیط دوستدار سبک زندگی سالم								
		آموزش (TOT) ایجاد محیط‌های سالم				مشاوره و ایجاد		کل هزینه		
		تعداد (نفر روز)	روز	هزینه واحد (ریال)	هزینه کل	تعداد (مورد)	هزینه واحد (ریال)	هزینه مشاوره		
1	آذربایجان شرقی									
2	آذربایجان غربی									
3	اردبیل									
4	اصفهان									
5	البرز									
6	ایلام									
7	بوشهر									
8	تهران									
9	جیرفت و کهنوج									
10	چهارمحال وبختیاری									
11	خراسان جنوبی									
12	خراسان رضوی									
13	خراسان شمالی									
14	خوزستان									
15	زنجان									
16	سمنان									
17	سیستان و بلوچستان									
18	فارس									
19	قزوین									
20	قم									
21	کردستان									
22	کرمان									
23	کرمانشاه									
24	کهگیلویه وبویر									
25	گلستان									
26	گیلان									

									لرستان	27
									مازندران	28
									مرکزی	29
									هرمزگان	30
									همدان	31
									یزد	32

پیوست فرمهای گزارش

فرم شماره ۱ (جدول اطلاعات دوره‌های آموزشی TOT - آموزش بهبود تغذیه و ایجاد محیط دوستدار سبک زندگی سالم - برای کارشناسان / و رابطین بهداشت)							
عنوان دوره:							
TOT- سبک زندگی سالم ☐							
TOT- آموزش بهبود تغذیه ☐							
تاریخ برگزاری: استان: شهرستان: مکان برگزاری: نام مدرس:							
ردیف	نام و نام خانوادگی	کد ملی	میزان تحصیلات	رابط بهداشت / کارشناس	شغل	شماره تماس	شهرستان

فرم شماره ۲ (جدول اطلاعات دوره آموزشی بهبود تغذیه - برای زنان روستایی، توسط کارشناس/رابط بهداشت)						
عنوان دوره:						
- آموزش بهبود تغذیه						
تاریخ برگزاری:		استان:		شهرستان:		مکان برگزاری:
نام و نام خانوادگی		کد ملی		میزان تحصیلات		شغل
نام مدرس (کارشناس/رابط بهداشت):		شماره تماس		شهرستان / روستا		

فرم شماره ۳ (جدول اطلاعات آموزش سبک زندگی سالم - ویژه دانشجویان توسط مربی / کارشناس / رابط بهداشت)						
عنوان دوره:						
- آموزش سبک زندگی سالم						
تاریخ برگزاری:		استان:		شهرستان:		مکان برگزاری:
نام مدرس (کارشناس / رابط بهداشت):						
ردیف	نام و نام خانوادگی	کد ملی	میزان تحصیلات	شغل	شماره تماس	شهرستان